

Asia: VN/13779/2022

Tutkimusorganisaatioille myönnettäviin valtionavustuksiin ja yhteisrahoitteiseen toimintaan liittyvät käytännöt

1 LAUSUNNONANTAJAN TAUSTATIEDOT

Valitse sopivin vaihtoehto

Valtion tutkimuslaitos

2 SELVITYS

Mitä mieltä olette selvityksestä yleisesti? Liittyykö tutkimusorganisaatioille myönnettäviin valtionavustuksiin tai yhteisrahoitteiseen toimintaan esimerkiksi jotakin sellaista, jota selvityksessä ei käsitellä tai oteta huomioon? Jos niin, mitä?

Työterveyslaitos kiittää mahdollisuudesta kommentoida 'Tutkimusorganisaatioille myönnettävien valtionavustusten ja yhteisrahoitteisen toiminnan käytännöt' -raporttiluonnosta. Työterveyslaitos pitää sen yleistä tavoitetta selkeyttää ja uudistaa valtionavustuksiin liittyviä käytäntöjä sekä toimintatapoja tarpeellisena. Raportissa esitetyt kehittämissuositukset ovat hyviä ja kannatettavia, joskin ne jäävät paikoin kovin yleiselle tasolle.

Raportissa valtion perusrahoitusta tutkimusorganisaatioille käsitellään lyhyesti. Valtion talousarviossa tutkimuslaitokset käsitellään osana ministeriöitä. On hyvä huomioida, että tilanteissa, joissa hallinnonaloihin kohdistuu leikkauksia, leikataan samalla tutkimuslaitoksilta ilman, että leikkauksen katsotaan kohdistuvan suoraan t&k -toimintaan. Toisaalta TKI-rahoitusta on helpompi lisätä yliopistoille, korkeakouluille sekä tutkimusrahoittajille (Suomen Akatemia, Business Finland) kuin tutkimuslaitoksiin.

3 ERITYISKYSYMYKSET

1. Tutkimusrahoituksen käsitteet ja niihin liittyvät menettelytavat (luku 3.1)

Raportissa on hyvä yhteenveto käsitteistä ja niihin liittyvistä menettelytavoista sekä nykytilanteen haasteista.

Tutkimusorganisaatioille myönnettävää valtionavustusta koskeva termistö samoin kuin erilaiset rahoittamismuodot ja niihin liittyvät menettelytavat kaipaisivat selkeyttämistä ja

yhdenmukaistamista. Myös raportissa esitetyt kehittämissuositukset osaamisen vahvistamiseksi ovat kannatettavia. Näkemyksemme mukaan yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan käsitteitä sekä menettelytapoja tulee selkeyttää, kuten raportissa tuodaan esiin. Rahoituksessa tulisi voida huomioida myös tutkimushankkeista aiheutuneita todellisia välillisiä kustannuksia; hankkeiden hallinnoinnin sekä toteutuksen edellyttämiä resursseja tulee valtionavustuksena myönnettävän rahoituksen määrää arvioitaessa huomioida ja rahoitus varmistaa.

Lisäksi Työterveyslaitos kannattaa raportissa esitettyä kehittämissuositusta erillisen työryhmän asettamisesta EU-rakennerahastoihin liittyvien kansallisten menettelytapojen selkeyttämiseksi ja yhtenäistämiseksi.

2. Kokonaiskustannusmalliin perustuva rahoittaminen (luku 3.2)

Työterveyslaitos kannattaa kokonaiskustannusmallia tutkimushankkeiden rahoituksessa.

3. Lainsäädännöllinen kehittäminen (luku 3.3)

Työterveyslaitos kannattaa pyrkimystä yhtenäistämiseen, tulkintojen selkeyttämiseen ja yhtenäistämiseen sekä päällekkäisyyksien purkamiseen. Lisäksi esitämme huomioitavaksi osaamisen kehittämisen EU:n valtioneuvoston päätöksistä: raportissa todetaan, että EU:n valtioneuvoston päätöksistä ei tunneta riittävästi ja että sääntely on pirstaleista sekä vaikeasti hahmotettavaa. Kehittämissuosituksissa ei ole kuitenkaan nostettu esiin tarpeellisuutta nostaa osaamista EU:n valtioneuvoston päätöksistä.

4. Arvonlisäveron kirjanpidollinen käsittely (luku 3.4)

Työterveyslaitos herättää kysymyksen siitä, miksi raportissa tarkastellaan ja esitetään kehittämissuosituksia koskemaan ainoastaan korkeakoulujen tutkimushankkeissa syntyvien alvien käsittelyä. Näkemyksemme mukaan alveja koskevia menettelyitä olisi hyvä selvittää myös tutkimuslaitosten osalta. Esimerkiksi kaikki (suomalaiset) T&K-rahoittajat, esim. Työsuojelurahasto, eivät kompensoi toteuttajan lopulliseksi kustannukseksi jäävää arvonlisäveroa. Tämä tarkoittaa sitä, että osa rahoituksen hakijoista maksaa alvit todellisuudessa omarahoitusosuudesta.

5. Tutkimus-, testaus- ja kokeiluinfrastruktuurit (luku 3.5)

Työterveyslaitos kannattaa tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien rahoittamista ja käyttöä koskevien menettelyiden yksinkertaistamista ja selkeyttämistä etenkin tilanteissa, joissa tutkimuslaitoksen tutkimusinfrastruktuuria käytetään myös maksulliseen toimintaan.

6. Talouden käsitteet (luku 3.6)

Työterveyslaitos pitää tärkeänä, että ehdotuksen mukaisesti talouden käsitteitä yhtenäistetään ja talouteen liittyviä menettelytapoja selkeytetään.

7. Usean toimijan yhteistyössä toteuttamat hankkeet (luku 3.7)

Kannatamme raportissa esitettyä kehittämissuositusta usean toimijan yhteishankkeiden toteuttamisesta mallilla, jossa jokainen on asianosainen.

4 VALTIONAVUSTUSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Voitte antaa yleistä palautetta valtionavustustoiminnan kehittämistä ja valtionavustusprosessin digitalisointia varten.

Työterveyslaitos pitää yhdenmukaisia digitaalisia palveluja tärkeänä kehittämiskohteena. Lisäksi esitämme huomiona, että raportin kappaleessa 5.6 ehdotetaan jälkikäteiseen raportointiin perustuvaa rahoitusta, mikä voi muodostaa haasteen, koska siinä oletetaan, että hakija itse ensin rahoittaa kulut.

Koivula Antti
Työterveyslaitos

Saarni Leena
Työterveyslaitos - Osaamiskeskuksen johtaja Carita Aschan
(carita.aschan@ttl.fi), johtaja Kirsi Ahola (kirsi.ahola@ttl.fi), talouspäällikkö
Piritta Jalonen (piritta.jalonen@ttl.fi)